

Nr 284.

Av herr **Jansson** i Edsbäcken, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 126 med förslag till »Lag om allmän pensionsförsäkring», har den länge på dagordningen stående frågan bragts inför sin lösning, vilket säkerligen hälsas med tillfredsställelse på många håll, icke minst på grund av, att förslaget bildar »stomme till en allmän folkförsäkring» i det pensionen kommer att utgå oavsett samhällsställning, och därigenom kommer eventuell lag att ge pensionerna som en given rätt och icke som en nådegåva. Att pensionerna bliva små kan nog icke förnekas, men principen för dess utgående är fullt riktig och icke mindre riktig är gränsen för anslutning till den allmänna pensionsförsäkringen i det ingen inkomstgräns finnes utsatt för dem, som på grund av sitt arbete måste skaffa sig inkomst, medan däremot *undantag* göres, dels för dem som på grund av fonderad förmögenhet äro i de villkor, att sådant undantag kan göras utan risk att vederbörande falla samhället till last, dels för dem som på grund av sin tjänst eller som medlemmar i pensionskassa redan äro tillförsäkrade pension. Om i princip således intet är att anmärka, måste man dock med beklagande konstatera, att ifråga om anslutningen har förmögenhetsgränsen blivit satt allt för låg, då denna gräns införts redan vid 6,000 kronors förmögenhet. Enligt förslaget har upptagits ett existensminimum för män av 300 kronor och för kvinnor av 250 kronor eller för gift par tillsammans kronor 550. Det bör därför givetvis kunna starkt ifrågasättas, att förmögenhetsgränsen bör sättas vid ett kapitalvärde motsvarande detta existensminimum. Vid de beräkningar, som verkstälts av ålderdomsförsäkringskommitténs ordförande, har använts 3 1/2 % räntefot och efter denna beräkning skulle kapitalvärdet böra sättas till c:a 15,000 à 16,000 kronor.

Emellertid finnes grundad anledning förmoda, att högre inkomst i % kan frambringas av fonderad förmögenhet, och kan man på denna

grund, ävensom med hänsyn till de ekonomiska faktorer, som spela in vis à vis pensionsförsäkringen, i viss mån reducera denna summa.

En förmögenhetsgräns av 6,000 kronor skulle givetvis innebära en orättvisa särskilt mot de gifta innehavarna av denna förmögenhetssumma, ty på grund av att hustrun jämväl uteslutes ur försäkringen, uppstår faktiskt endast 3,000 kronors gräns för gifta innehavare av 6,000 kronors förmögenhet, då fråga är om anslutningen. Det kan väl knappast heller vara konsekvent, att ett gift par, som icke tillhör försäkringen, men ändå har sin förmögenhet 6,000 kronor kvar, kan erhålla pensions-tillägg med kronor 125 per år; detta fel skulle dock reduceras till ett intet, om t. ex. gränsen bestämmes till 10,000 kronor dock skulle i sådant fall ändå pensionstillägg utgå med 25 kronor.

Skulle en förmögenhetsgräns av 6,000 kronor sättas är fara värt, att en stor del av våra småbrukare stanna utanför försäkringen och får jämväl för dessa tagas i betraktande, att deras taxerade förmögenhetssumma icke tillfullo upptaga rena kapitalvärden som kunna förräntas, då enligt förmögenhetsskatteförordningen skall upptagas jämväl levande och döda inventarier, redskap för jordbruks skötsel m. m. Att 6,000 kronorsstrecket kommer att hårdast drabba våra mindre jordbrukare synes med exempel från ett taxeringsdistrikt i Värmland. Denna socken är typisk, därför att ett starkt bolagsförvärv tillika med stor emigration härjat bondejorden, men det oaktat finnes i socknen 689 stycken hemmansägare och av dessa äro endast 27 stycken i besittning av egendom till över 10,000 kronors taxeringsvärde. Av återstående 662 stycken verkliga småbrukare, som inneha egendom mellan 100—10,000 kronors taxeringsvärde, falla ej mindre än 201 stycken för 6,000 kronorsstrecket och skulle sålunda uteslutas. Då denna socken kan upp-giva en sådan konsekvens av frågavarande streck, hur skall icke detta komma att verka i en socken, där småbruket står mycket högt?

Ur kostnadssynpunkt för den allmänna pensionsförsäkringens införande skulle säkert ingen fara föreligga om t. ex., som nämnts förmögenhetsstrecket höjdes till 10,000 kronor, ty enligt ålderdomsförsäkringskommitténs beräkningar skulle försäkringen utan förmögenhetsgräns nedbringa avgiftspensionerna från 30 till 28½ % eller med endast 1½ % för de 269,700 personer som härav berördes, och om då 10,000 kronors gräns infördes skulle, enligt samma beräkningar (del 2 sida 113), av dessa 269,700 återinföras i försäkringsberäkningarna 93,300 personer eller c:a ⅓ del. Nedbringandet av genomsnittsprocenten skulle således stanna vid ½ %, men i praktiken knappast utan inverkan, ty dels har kommittén uppvisat överskottstal utöver 30 % av 0,8 % och dels är

så försiktigt räknat som med $3\frac{1}{2}$ % räntefot, ehuru man nog vid utlåning från den föreslagna fonden erhåller betydligt högre räntefot. I fråga om den nuvarande generationen och arbetareförsäkringsfondens otillräcklighet torde lätt några jämkningar i övergångsbestämmelserna kunna göras i procentalen om en 10,000-kronors-gräns infördes.

Då synnerlig uppmärksamhet bör egnas åt det förhållandet, att redan från början den eventuellt nya »Lag om allmän pensionsförsäkring» icke på något sätt får sammanblandas med den nuvarande fattigvården, då såsom departementschefen yttrat i den kungl. propositionen, »en sammanblandning av pensionsväsen och fattigvård i viss mån skulle förtaga pensionsförsäkringen dess karaktär», bör en bestämmelse införas, att till ordförande och dennes suppleant i pensionsnämnd ej får utses tjänstförrättande ordförande i fattigvårdsstyrelse. Av lika stor vikt är även frågan om ansökan av pension, ty genast från början bör få ingå i det allmänna medvetandet, att icke de två sorts pensionerna, avgiftspension och pensionstillägg, skulle äga rätt klassificera pensionärerna i någon sorts under- och överklass, utan att pensionen skall tillkomma varje pensionär på grund av dennes ansökan med därpå tecknad självdeklaration om sökandens arbetsförmåga och inkomstförhållande, och således torde inga olika ansökningshandlingar böra företes för pensionsnämnden. Av denna anledning borde mom. 3 i förslagets paragraf 29 avlägsnas.

På grund av vad sålunda anförts föreslås, att Riksdagen måtte besluta,

dels att § 5 mom. 2 får följande lydelse:

»Från erläggande av pensionsavgift undantages jämväl dels den, i vilkens taxering under året, enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt inberäknas förmögenhet till värde av minst 10,000 kronor.»

dels att utskottet ville vidtaga de jämkningar i de föreslagna övergångsbestämmelserna som härav betingas,

dels att § 21 mom. 1 erhåller följande förändrade lydelse:

Ordförande eller ordförandes suppleant samt ledamot eller ledamots suppleant i pensionsnämnd, må endast den man eller kvinna vara, som är i kommunen boende och som uppnått myndig ålder, samt är i besittning av

medborgerligt förtroende och råder över sig och sitt gods; dock får till ordförande eller dennes suppleant icke utses tjänstförrättande ordförande i fattigvårdsstyrelse.

Gift kvinna vare ej på grund — — — — —
dels att mom. 3 i § 29 utgår.

Stockholm den 8 april 1913.

Carl Jansson

i Edsbäcken.

Nr 285.

Av herr **Leander** m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring m. m.*

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 126 med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring innehåller § 5 bestämmelser om dem, som skola undantagas från avgiftsplikt. I sådant avseende är stadgat, att bland andra den, i vilkens taxering under året inberäknas förmögenhet av minst 6,000 kronor, skall vara undantagen från avgift ävensom alla ordinarie innehavare av statstjänst jämte andra, för vilkas pensionering redan är på ett tillfredsställande sätt sörjt. Befrielse från erläggande av avgift skulle även gälla hustru till sålunda undantagen person.

Skulle nämnda bestämmelser upphöjas till lag, komme följaktligen en stor skara medborgare att så att säga ställas utom pensionsförsäkringen, i vilken dock alla böra känna sig medansvariga. Då det måste äga en synnerligt stor folkpsykologisk betydelse och vara ägnat att fördjupa solidaritetskänslan, att hela nationen sättes i tillfälle att vara med om en så viktig anordning som den allmänna folkpensioneringen, torde undantagen böra inskränkas till minsta möjliga. Både kommerskollegium och riksförsäkringsanstalten jämte andra myndigheter ha också riktat anmärkningar mot den s. k. förmögenhetsgränsen och påyrkat, att den skulle bortfalla. De skäl, som därför anförts, synas fullt giltiga, och departementschefen har endast av fruktan för de alltför stora kostnaderna sett sig förhindrad att biträda myndigheternas förslag i denna